

ใบความรู้ หลักธรรมทางศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา มีพระธรรมที่พระบรมศาสดาตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองตรัสสอนไว้เป็นหลักคำสอนสำคัญ มีพุทธบริษัท 4 เป็นชุมชนของผู้นับถือศาสนาและศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระบรมศาสดา เพื่อสืบทอดไว้ซึ่งคำสอนของพระบรมศาสดา รวมเรียกว่าพระรัตนตรัย

ภาพที่ 9.1 แสดงธรรม

1. อะไรคือคำสอนที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนา

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้บรรยายไว้ในหนังสือแก่นพุทธศาสนาว่า “เมื่อกล่าวถึงกันว่า อะไรเป็นหัวใจของพุทธศาสนา? คงมีคนตอบว่าอริยสัจ 4 ประการบ้าง หรืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตาบ้าง ไม่ทำชั่วทั้งปวง ทำความดีให้เต็ม ทำจิตให้บริสุทธิ์ อย่างนี้ได้ ก็ถูกเหมือนกัน แต่มันถูกน้อยที่สุด และว่าเอาเองด้วย; แล้วก็ยังเป็นเรื่องที่เล่าตาม ๆ กันไปด้วย ไม่ได้เห็นเอง ไม่ได้เห็นจริงด้วยตนเอง สิ่งที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนานั้นอาตมาอยากจะแนะนำถึงประโยคสั้น ๆ ที่มีกล่าวอยู่ว่า **“สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น”** คือเรื่องมันมีอยู่ในพระบาลี มัชฌิมนิกายว่า คราวหนึ่งมีคนไปทูลถามพระพุทธเจ้าโดยทูลว่า พระพุทธทวณทั้งหมดที่ตรัส ถ้าจะสรุปให้สั้นเพียงประโยคเดียวได้หรือไม่ จะว่าอย่างไร พระพุทธเจ้าท่านว่าได้ พระองค์ตรัสว่า **“สพเพ ธมมา นาลอ อภินิเวสยา” สพเพ ธม แปลว่า สิ่งทั้งปวง, นาลอ แปลว่า ไม่ควร, อภินิเวสยา แปลว่า เพื่อจะยึดมั่นถือมั่น ; สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น แล้วพระองค์ก็ย้ายลงไปอีกที่หนึ่งว่าถ้าใครได้ฟังข้อความนี้คือได้ฟังทั้งหมดของพระพุทธศาสนา ถ้าได้ปฏิบัติข้อนี้ก็ว่าได้ ปฏิบัติทั้งหมดในพระพุทธศาสนา ถ้าได้รับผลจากการปฏิบัติข้อนี้ก็ได้รับผลทั้งหมดในพระพุทธศาสนา”**

2. หลักเคารพสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระรัตนตรัย (รัตนะ 3) ได้แก่

- ☛ พระพุทธเจ้า คือ พระผู้ตรัสรู้พระธรรมแล้วทรงประกาศสั่งสอนตั้งพระพุทธศาสนาขึ้น
- ☛ พระธรรม คือ สัจธรรม (ธรรมคือความจริงที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และได้ทรงประกาศสั่งสอนเป็นพระศาสนาขึ้น)
- ☛ พระสงฆ์ คือ หมู่ชนผู้ได้ฟังคำสั่งสอนได้ปฏิบัติและได้รู้ตามพระพุทธเจ้า บางพวกออกบวชตาม ได้ช่วยนำพระพุทธศาสนาและสืบทอดวงศ์การบวชมาจนถึงปัจจุบันนี้

3. หลักธรรมคำสอนที่สำคัญ

3.1) ศีล 5 หรือ เบญจศีล

เบญจศีลเป็นหลักธรรมประจำสังคมมนุษย์ ในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาพระภิกษุจะกล่าวเป็นภาษาบาลีมอบศีลที่ตนมีให้บุคคลร่วมรักษาด้วย เรียกว่า “ให้ศีล” และพุทธศาสนิกชนจักกล่าวรับปากว่าจะรักษาศีลหรือที่เรียกว่ากล่าว “รับศีล” ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ภิกษุเท่านั้นที่ให้ศีล ขรรวาส ผู้รักษาศีลอยู่แล้วก็สามารถให้ศีลแก่บุคคลอื่นได้ด้วย โดยหลักธรรมของศีล 5 คือ

ลำดับ	คำสมาทาน	คำแปล
1	ปาณาติบาตปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทสมาทียามิ	เราจักถือศีลโดยเว้นจากการเบียดเบียนชีวิต
2	อทินนาทานา อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทสมาทียามิ	เราจักถือศีลโดยเว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้